

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

MIKROBIOOM JA TERVIS

TERVIS – FÜÜSILINE, VAIMNE, SOTSIAALNE HEAOLU WHO

BioCC
Bio-Competence Center

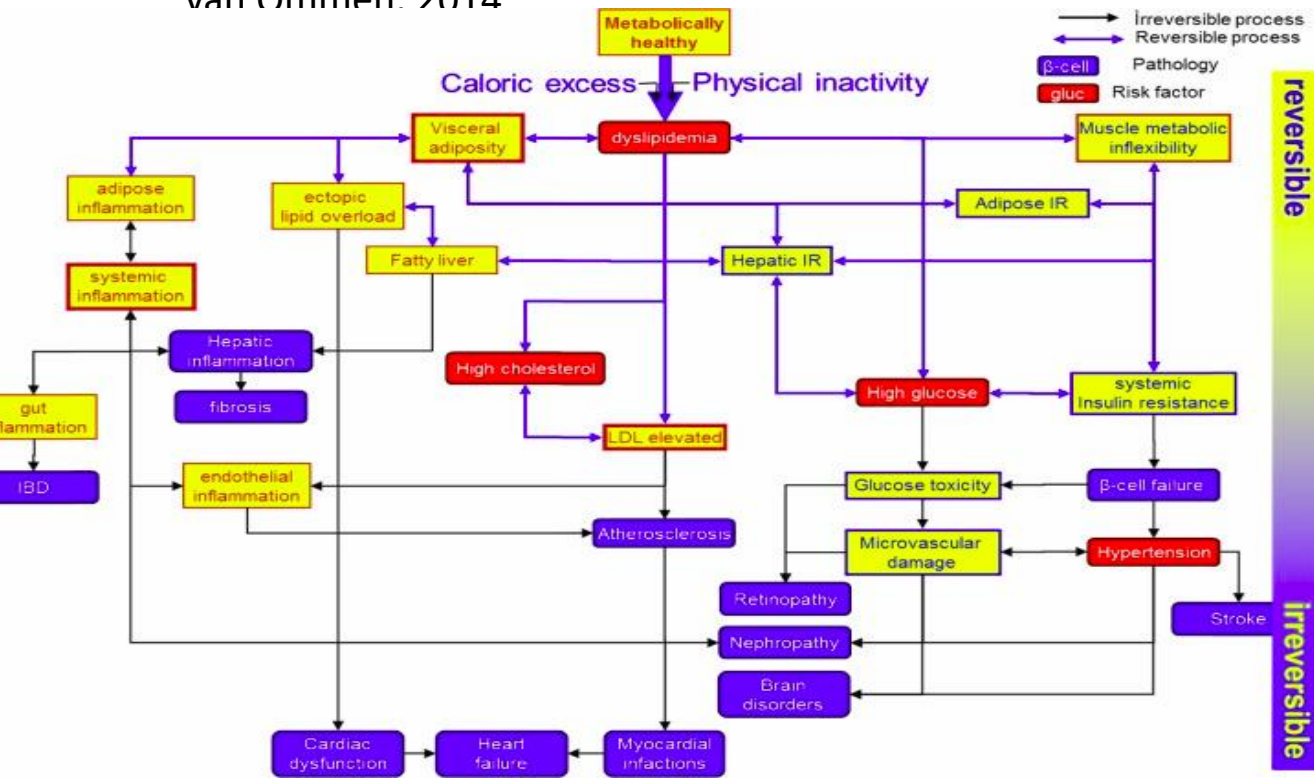
Marika Mikelsaar

TARTU ÜLIKOOLI EMERIITPROFESSOR

TOIDULIIT 10.02.2022

• AINEVAHETUSE ˘TASAKAAL TERVISE HEAKS - fenotüüpiline fleksiibelsus

van Ommen. 2014

MIS TAKISTAB?

Stress Kriisid ja vähene Füüsiline aktiivsus
Desinfektandid, Antibiootikumid, ravimid

Toit – üliküllus, küllastatud rasvad, NaCl ja
suhkru liig, e-ained

VAJALIKE ÜHENDITE PUUDUS või
Äärmuslikud Dieetid

Liigsteriilsus, “hygiene hypothesis” =
vähene ELURIKKUS

Elanikkonna vananemine

SUPERORGANISM

Mikrobioota

Tasakaalustatud individuaalne süsteem
dominant/alluv/kontaminant

MIKROBIOOM >200 Genus

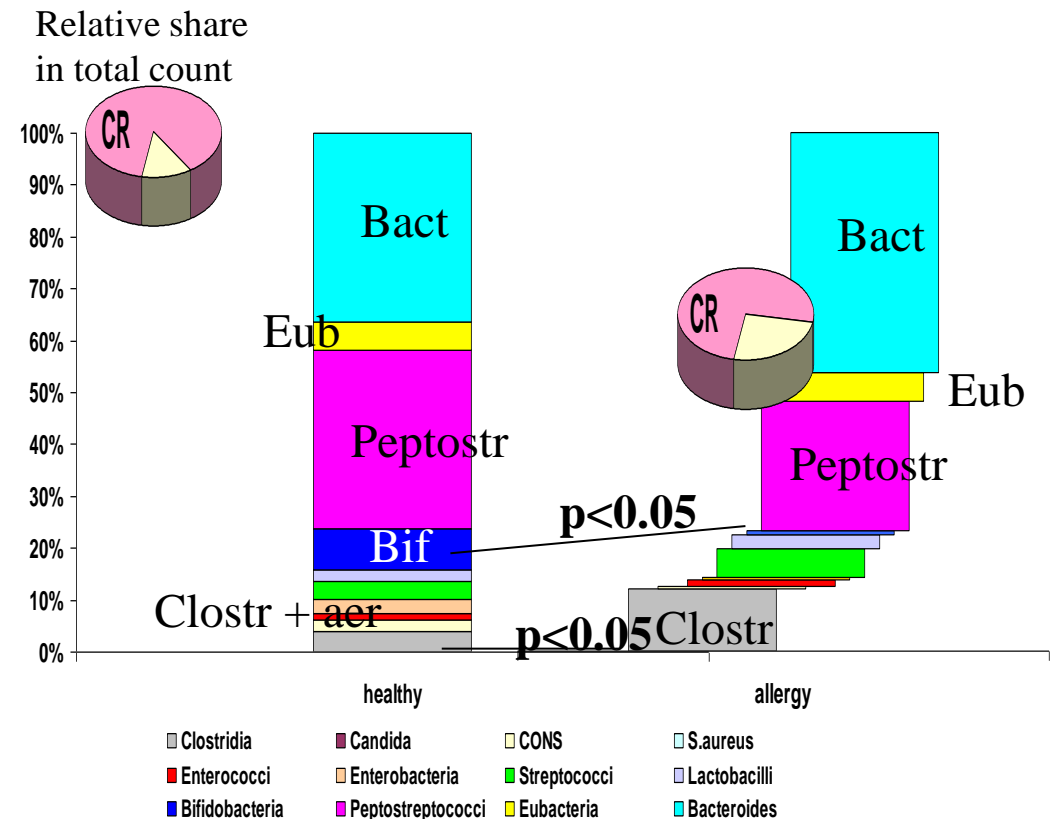
Bakteroidid/Firmikuudid

Laktobatsillid, AKKERMANSIA

Klostriidid –Faecalibacterium prausnitzii, bifidobakterid

**INDIVIIDL STABIILNE HULK JA
LIIGID
PÕIMUNUD METABOLIIDID
NORMAALSELE AINEVAHETUSELE
KAITSE INFEKTSIOONI VASTU**

DÜSBIOOS

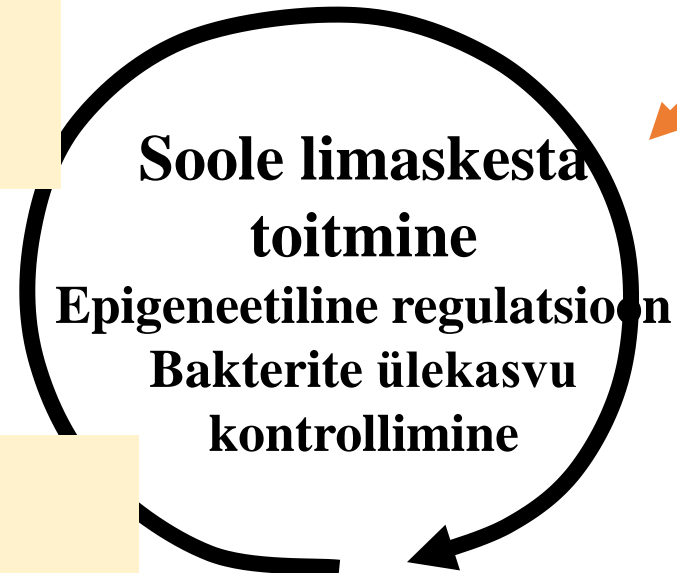

Mikrobioomi metaboliidid

Süsivesikute fermentatsioon:
äädik-, piim-, propioon hape

CO₂, H₂, CH₄

Limaskestas
permeaabelsuse vastu
kolonotsüütide kasvu
regulatsioon
kartsinogeenide
detoksifikatsioon

Proteiin-aminohapped
biogeensed amiinid, NO

Skatool
Kadaveriin
Indool
Fenoolid
H₂S
NH₃

Põletik
Toksiline toime

Mikrobiom infektsioonide vastu

- Kohalik – retseptorite blokk

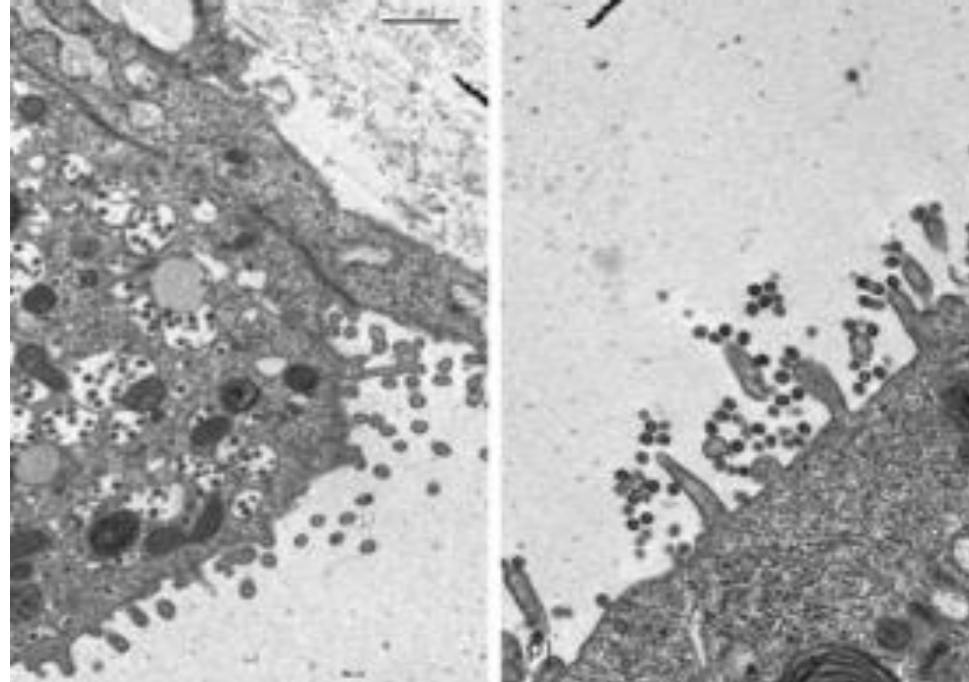
Sars -19

DELTA tüvi kahjustab kopsukude

MB pole

OMICRON tüvi - ülemised hingamisteed MB
KAITSEB,

SUITSETAJATEL KAHJUSTATUD

- **Miks?** Mõnel lõpevad kergelt MITMETE bakterite, viiruste infektsioonid?

Tugev geneetiline kaitsevõime, Noor organism

Rikkalik mikrobiota

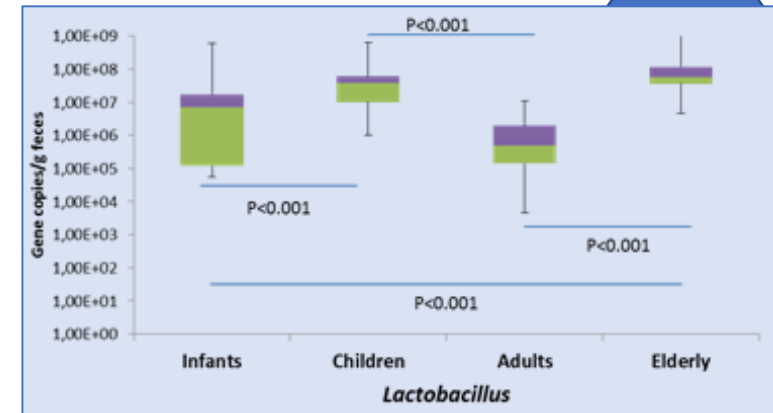
Haigustekitaja väike annus- MASK =

Vastus PIIRIVALVE:

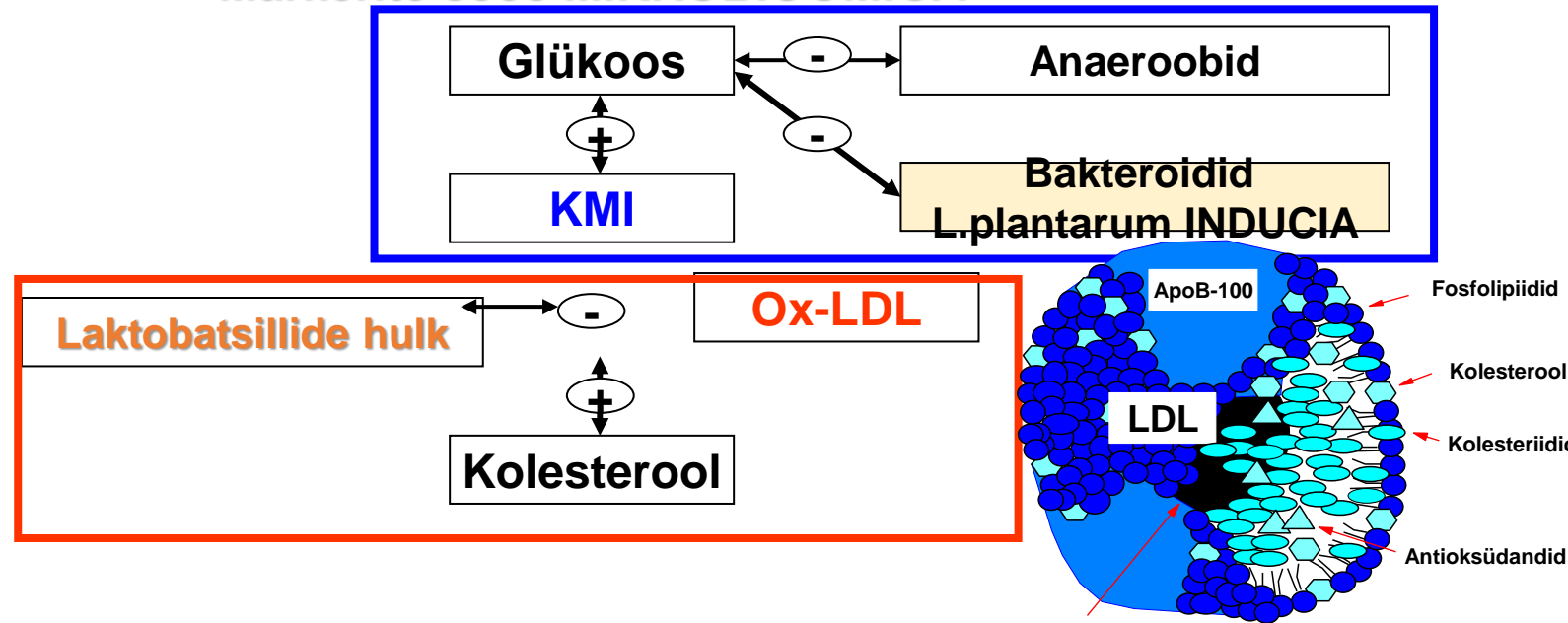
Tänu EESKÄTT KAASASÜNDINUD IMMUUNSUSELE **makrofaagid T-rakud killerid**

EAKAD:Toit ja Mikrobiom

- Kõrgenenud süstoolne vererõhk leiti (34%) ja diastoolne (16%),
  - ülekaal (37%) ja rasvumine (24%), millega kaasnesid suurenenud kolesterooli väärtused 76%
- Söömisharjumused - vereseerumi aterogeenseid näitajaid ja vererõhu taset.
  - Kolesterooli kõrgemad väärtused **kohvi ja juustu**
  - seevastu madalamaid väärtusi **piimatoodete, teejoomise** puhul

Ateroskleroosi ja MET-S Markerite seos MIKROBIOOMIGA

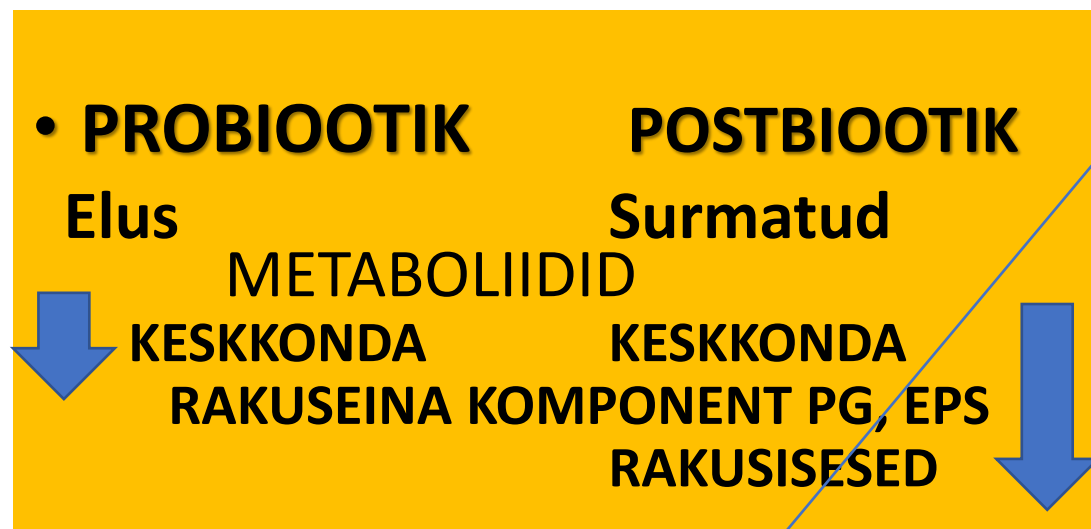

Mikelsaar et al., Anaerobe 2010

Mikelsaar jt 2008; Hütt jt 2008,; Soovares jt 2007

Vereseerumi oksüdeeritud LDL tase oli negatiivses korrelatsioonis soolestiku laktobatsillide hulgaga

BENEFICIAL BACTERIA

VÄÄRINDATUD **TOIT**
Mikroob + kasulikud
ained **TOIDUST**
TOIDULISAND

TOIT

- Piim, jogurt, juust omavad erinevat **antioksidantset aktiivsust** – loomulikke bioaktiivseid molekule.
- Vit A, E, C, CLA, karotenoide ja Glutatioon, katalaas, superoksiid dismutaas. Proteiine nagu kaseiin, laktoferriin. Aminohapped nagu tsüsteiin, türosiin, trüptofaan, lüsiin

AVALDUB PROBIOOTIKU JA POSTBIOOTIKU TOIMES

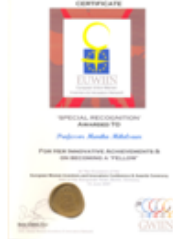
Prebiootikud - toit bakteritele

TARTU Probiootikud

Origin of *Lactobacillus fermentum* ME-3

- 1995 from the GI tract of Estonian 1-year healthy child (Sepp *et al.*, Acta Paediatr.1997, Mikelsaar *et al.* 2001)
- Inventors: Mikelsaar, Zilmer, Kullisaar, Songisepp, Annuk, 2001
- Deposited in April 2001 in Germany as DSM 14 241, Acronym ME-3
- Patent applications of Univ. of Tartu:
  - Priority application in Estonia 29.06.2001
  - International application PCT/EE02/00006 28.06.2002; EPO examination report 2003
  - Probiotik. RU 22 84354 27.09.2006
  - US patent, US 7 244,424 B2 Jul 17, 2007
  - EPO patent 2011

Origin: ***Lactobacillus plantarum* TENSIA™**

1995. Isolated from GI tract of 1-y old healthy Estonian infant

Bio-Competence Center of Healthy Dairy Products LLC

DSM 21380 Acronym Tensia

Inventors: Songisepp, Mikelsaar, Rätsep, Zilmer M, Priority 2008

Russian patent 2013

Antimicrobial activity e.g. listeria, salmonella, shigella

plantaricin, H₂O₂ NO CLA

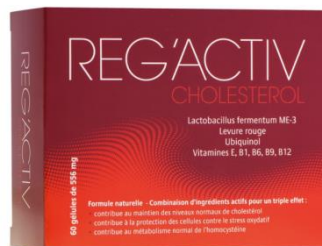
- peptides with ACE-inhibitory properties
- metabolism of putrescine-spermidine

***L.plantarum* inducia**

- Metaboolne toime
- Putresstiin/ Spermidiin
- NO BSH
- Immuunkaitse

Antimicrobial activity enterobacteria
Antioxidative properties

L f ME-3
Vitamins
L-cysteine
Ubiquinol,
Monacolin

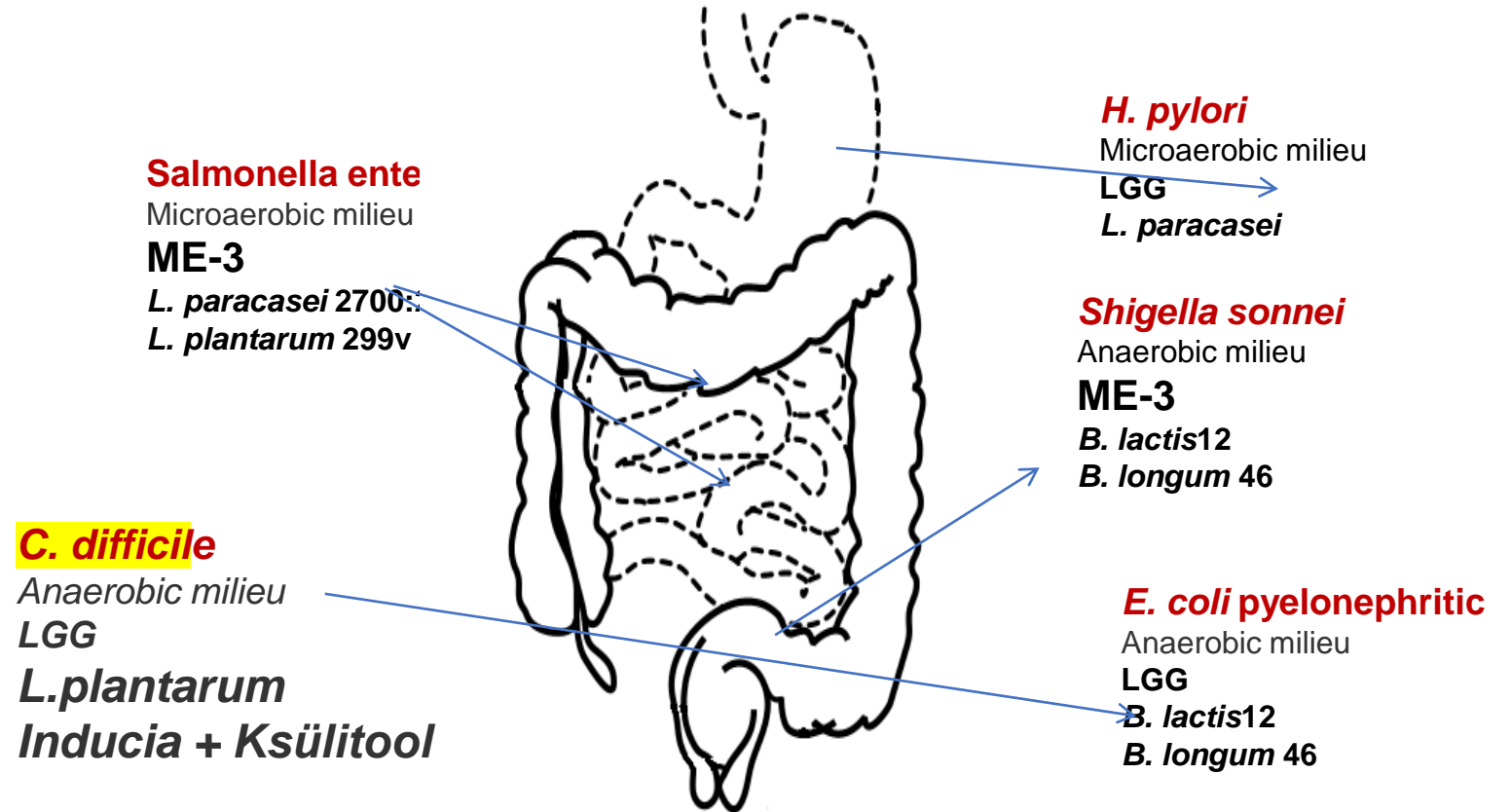
Mai 2015

www.regactive.com/en/

Mikrobioomi arendus – kasulikud LAKTOBATSILLID

- Infektsiooni KAITSEKS kasutatavad: :
- PROBIOOTIKUMID:

Probiootiline Harmony™ Südamejuust

Probiootiline Harmony™ Südamejuust loodi koostöös Tervislike Piimatoodete Biotehnoloogia TAK, Tartu ja Maaülikooli ja E-Piima OÜ vahel 2005-2008

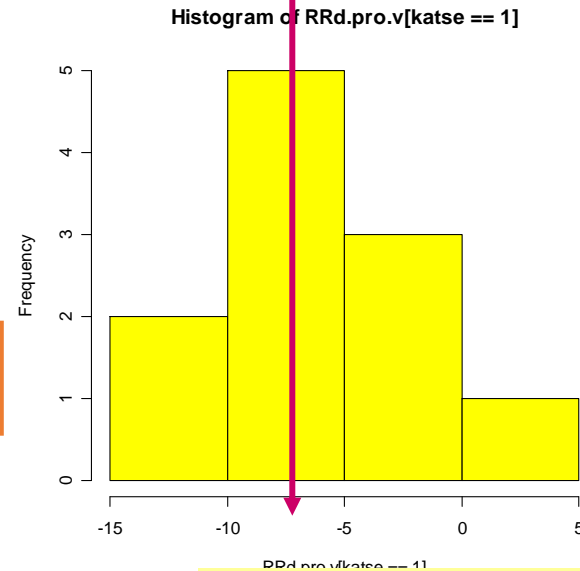

<http://www.tensia.eu/>

Diastoolne vererõhk

**Laktobatsillid: NO, polüamiinid
Veresoonte silelihaste lõõgastajad**

Songisepp et al, 2010
Hütt et al, 2011
Sharafedinov et 2013

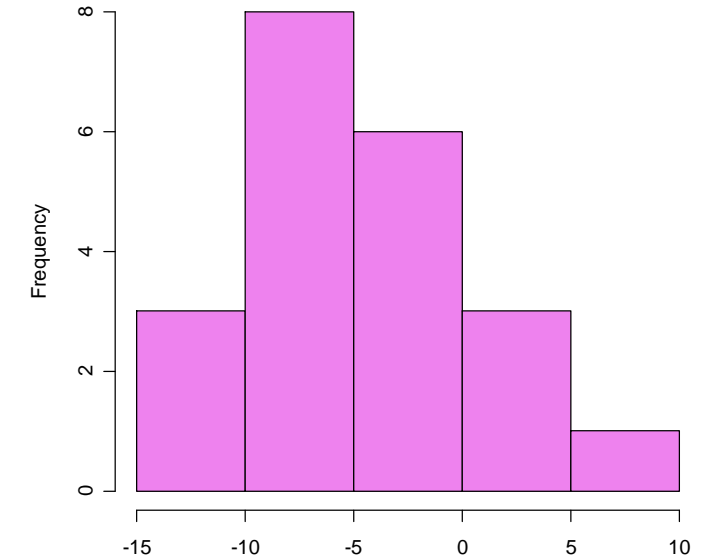

RRdiastoolne
Langes 7 / 11 (64 %)
Tõusis 1 / 11 (9 %)
Jäi samaks 3 / 11 (27 %)

Piloot/ohutusuring
Kaksikpime platseboga kliiniline uuring vabatahtlikel
Südame-veresoonkonna haiguste riskigrupp = eakad

Tehnoloogia väljatöötamine ettevõttele

**Täiskasvanud
EAKAD**

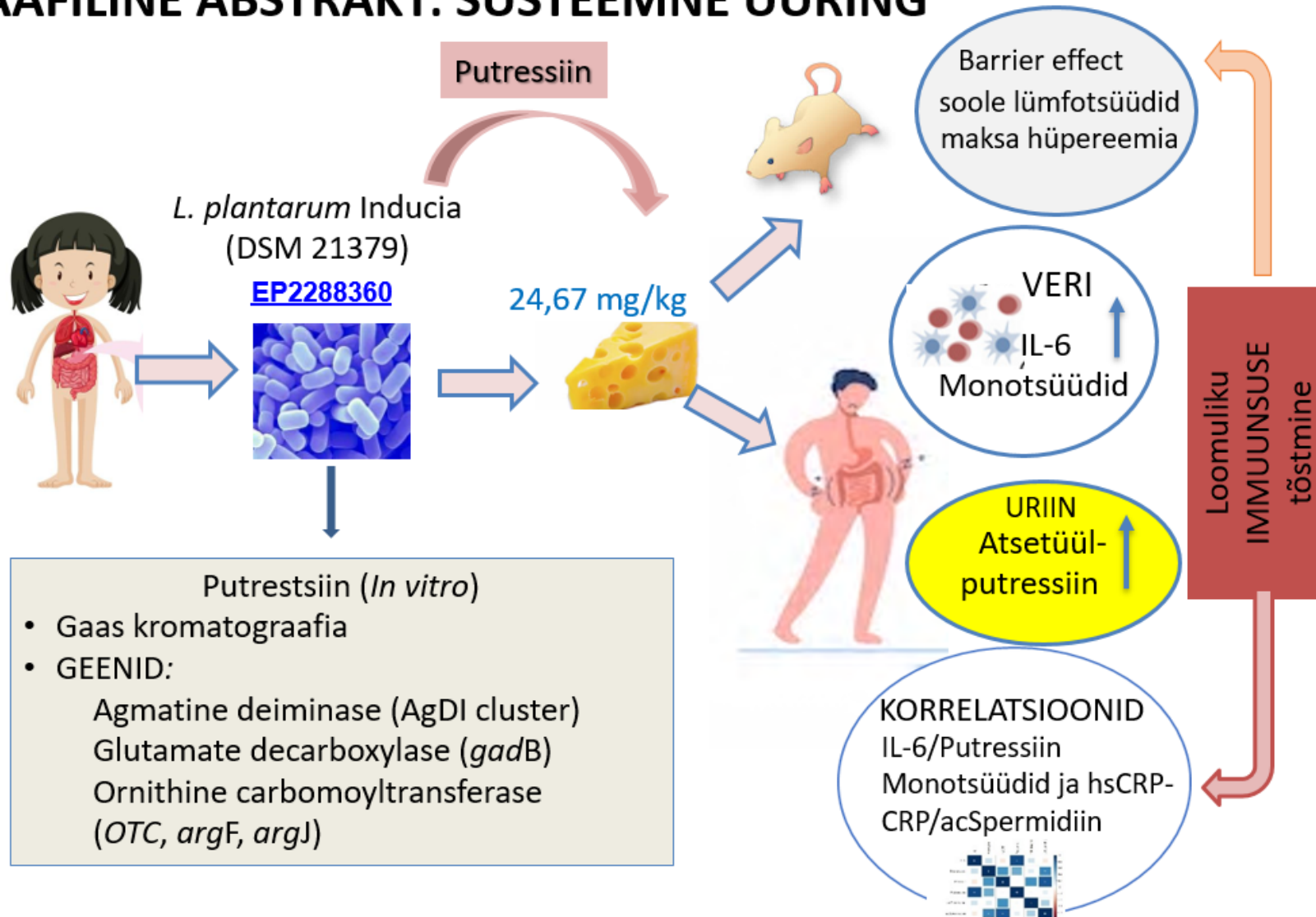

RR diastoolne
Langes 15 / 21 (71 %)
Tõusis 2 / 21 (10 %)
Jäi samaks 4 / 21 (19 %)

aktiveerib kaasasündinud immuunsuse näitajaid

Mikelsaar et al. 2020

RAAFILINE ABSTRAKT: SÜSTEEMNE UURING

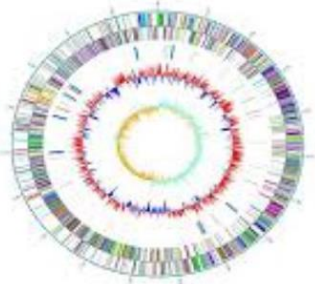
Genome

L. plantarum

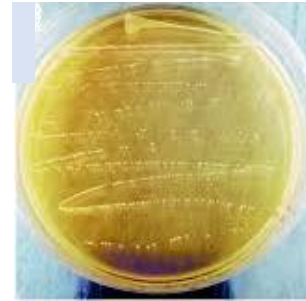
Inducia

In vitro (assay)

In vivo

Length: 3,111,021 bp

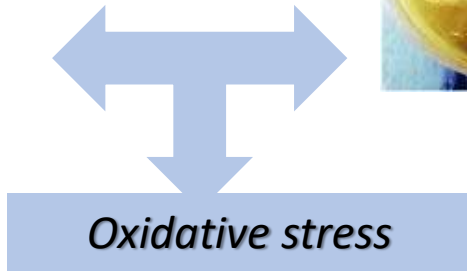
Probiotic

6X10⁹ CFU per serving

Trials

- (1) 150g/daily, 3wk/2wk washout/3wk
- (2) 150g/daily, 8 wk (vöi 4wk/4wk)
- Placebo

Catalase KatE
 Thiol peroxidase, Tpx-type
 Thioredoxin reductase
 Glutathione reductase/peroxidase
 NADH peroxidase NPx/NADH oxidase
 Pyruvate oxidase

TAA_{LA}
 Total antioxidant capacity
 Reduced and oxidized glutathione

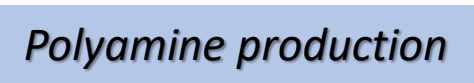
NADPH-dependent FMN reductase (yieF)

Nitric oxide

Choloylglycine hydrolase

Bile salts hydrolase activity
Cholesterol degradation

Glutamate decarboxylase enzyme
Ornithine carbomoyl transferase

Putrescine production

18-65 years old
N 74

Fecal samples (qPCR)
(*L. plantarum* Inducia)

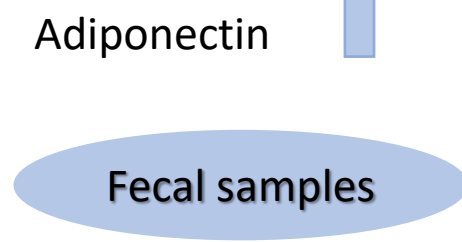

Blood samples

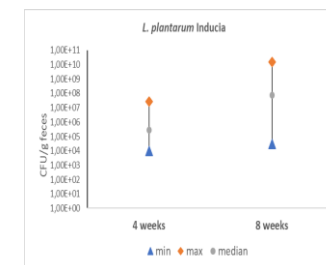
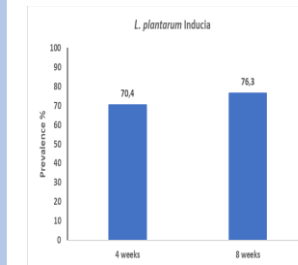
- TC
- HDL-C
- LDL-C
- Ox-LDL
- TG
- ApoA/B
- HbA1c
- IL-6
- TPX
- TAC
- Adiponectin

LDL-C
 ox-LDL
 TC/HDL-C
 LDL-C/HDL-C
 TPX
 OSI

Adiponectin

Probiotic Identity Card: A Novel “Probiogenomics”

Approach to Investigate Probiotic Supplements

Metagenoomis rohkesti vast proteiin-kodeerivaid geene:

ME-3 puhul glutatioon peroksüdaas ja reduktaas,

Inducia puhul 7 tioredox ja glutatioon süsteemi geeni

**“Teadusele ja progressile on iseloomulik,
et nad järjepidevalt avavad meie jaoks uusi
vaatevälju”**

(Louis Pasteur)

**Teadmised MIKROOBIDE
OSAST MEIE
AINEVAHETUSES =
TERVISE säilitamise
võimalustest**

**TÄNAN !
KALLEID KAASTEELISI**

TAK kaastöötajaid
Eesti Maaülikooli
AS Tere
E-Piim tötajaid